Nᴱᴿ 76

KURYER LITEWSKI

w Wilnie we Srodę dnia 1 Lipca v. s. 1825 roku.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Ostatnia data gazet sankt-petersburskich jest dnia 24 czerwca.

Ostatniey soboty d. 20 czerwca, NAYJAŚNIEYSZY CESARZ JEGOMOŚĆ, na polu marsowém odprawił przegląd wszystkich woysk pieszych i jazdy gwardyi Swojey.

NAYJAŚNIEYSZY PAN, o godzinie 7 zrana, w towarzystwie II. KK. WW. Xiążęcia Oranii i Wielkiego Xiążęcia Dziedzicznego Saskiego, mając za Sobą wszystkich jenerałów i oficerów, składających CESARSKI dom woyskowy, przybył na pole Marsowe. Przejechawszy wszystkie linije, NAYJAŚNIEYSZY PAN, stanąwszy ku środkowi ogrodu letniego, na polu marsowém, przypatrywał się przeciągającym przed SOBĄ, naprzód piechocie kompanijami krokiém przyspieszonym, a potém kawaleryi półszwadronami, oraz artylleryi dywizyami, tudzież ekwipażowi pontonierów, który zamykał przeciąganie. Potym wszystkie woyska przeciągały powtórnie w tymże porządku, ale kolumnami ściśnionemi, piechota batalionami, kawalerya dywizyami, artyllerya bateryami.

Piękność tego przeglądu niczego nie zostawiła do żądania w dokładności obrótow i marszu, także w postawie woysk i piękności koni. NAYJAŚNIEYSZY PAN raczył oświadczyć SWE zadowolenie różnym naczelnikom i jenerałom dywizyi, a dla żołnierzy rozkazał dać gratyfikacyi po 2 ruble, podwóyną porcyą mięsa i wódki.

II. KK. WW. Xiężna Oranii i Wielka Xiężna Dziedziczna Saska paradę tę bytnością Swą udarowały.

—JW. Hrabia *Nesselrode*, sekretarz stanu, sprawujący ministeryum stosunków zewnętrznych, przybył do tuteyszey stolicy w piątek wieczorem.

—Gazeta handlowa, poprawiając omyłkę, zdarzoną w odmianach co do komor celnych, ogłasza, że Kowieńska, a nie Grodzieńska tamożnia, przechodzi z klassy 2giey do 3ciey.

—Od początku żeglugi tegoroczney do 21 teraźnieyszego miesiąca, weszło do portu Kronstadzkiego 519 okrętów, wyszło 235. (*J. de S. P.*).

—Podług gazety handlowey, P. *Ribas* mianowany wice-konsulem hiszpańskim w *Odessie*.

KRÓLESTWO POLSKIE.
Warszawa dnia 8 lipca.
(*z Gazety Warszawskiey*).

Wczora, dnia 7 b. m. w doroczną uroczystość Urodzin J. C. M. Wielkiego Xięcia MIKOŁAJA, odbytém zostało solenne nabożeństwo w Kościele Metropolitalnym ś. *Jana* w obecności Władz Rządowych i licznie zebranego ludu. Celebrował JW. JX. *Burzyński*, Biskup Sandomierski Senator Królestwa. Wieczorem oświecono miasto.

Nayjaśnieyszy CESARZ i KRÓL Dekretem Swym z dnia 2 (14) maja r. b., zaszczycić raczył orderem ś. *Stanisława* 3ciey klassy Pana *Reincke*, Kollegskiego Assesora w Ministeryum Interessów Zagranicznych Cesarstwa.

JO. Xiążę Namiestnik Królewski wrócił dnia wczorayszego do tuteyszey stolicy z objazdu Województw Podlaskiego, Lubelskiego i Sandomierskiego.

RAPORT RADY STANU
Z działań Rządu od czasu ostatniego Seymu.
(*C i ą g 17 t y.*)
WYDZIAŁ POLICYI.
W i ę z i e n i a.

Dla jednostayności w administracyi więzień, co do rachunkowości i kontroli funduszów ułożono i podano do wykonania instrukcyą tak dla więzień głównych, jako też dla aresztów policyynych, i według tych prowadzona jest, co do wszelkich szczegółów administracya więzień w kraju.

Uporządkowania zewnętrzne w miarę możności były dokonywane, mianowicie: roboty około więzienia poprawczego w *Sandomierzu* ciągle prowadzone, dziś są posunięte w stosunku do wyłożonych na nie nakładów, zł. pol. 124,000 wynoszących.

Uskuteczniono reparacyą więzienia w *Kalwaryi*, którey koszta wynosiły przeszło złot. pols. 60,000

Obwarowano staranniey więzienia w miastach: *Warszawie, Łęczycy, Radomiu, Pułtusku, Chęcinach* i *Kielcach*.

Wyporządzono więzienie w *Zamościu*, gdzie przysposobiono mieysca dla osób wskazanych na warowne zamknięcie, i tego rodzaju więźni przyprowadzono tam z innych mieysc przeszło 150 osób.

Rozpoczęta nowa budowa więzienia w *Łomży*, już dziś prawie ukończona.

Zarobek więźni wynosił w pierwszych dwóch latach złotych 88,909, w następnych roboty przy drogach, brukach i inne posługi publiczne, do których pełnienia większa liczba więźni bezpłatnie była używaną, nie dają oszacować w liczbach ich zarobku; w ogólności jednak twierdzić można, iż oszczędzają wydatków skarbowi.

W *Chęcinach* użyci więźnie przy fabryce marmurów, zarabiają rocznie do 5000 zł. pol.

W *Pyzdrach* przędzeniem wełny są oni zajęci.

W *Brześciu Kujawskim* rękodzielnia płótna przez więźni robionego przyniosła dotąd czystego dochodu zł. pol. 5356.

Założona w *Warszawie* w r. 1822 fabryka bai, kuczbai i sukna w domu kary i poprawy, robione tamże obówia i zarobek z szarpi i łupania drzewa w więzieniu inkwizycyyném przyniósł do końca roku 1823, po zwrócie nakładów, czystego zysku około 13,000 zł. pol.

Liczba więźni wynosiła z końcem roku 1819 osób 2078.

W r. 1820 przybyło 4,906, umarło 87, wyszło 4832, zbiegło 102, pozostało 1963.

W r. 1821 przybyło 5362, umarło 122, wyszło 4815, zbiegło 89, pozostało 2299.

W r. 1822 przybyło 5591, umarło 203, wyszło 4944, zbiegło 80 (*), pozostało 2566.

(*) *Więzienie w* Zamościu *oddano pod administracyą* Kommissyi Rządowey Woyny *w roku* 1821 *wraz z pozostałemi tam więźniami* 157.

Wr. 1823 przybyło 6477, umarło 307, wyszło 6037, zbiegło 90, pozostało 2549.

Policya Lekarska.

Ogłoszono listę imienną i do publiczney wiadomości podano wszelkiego rodzaju lekarzy, mających prawo praktykowania w kraju, których liczba:

a) Doktorów medycyny i chirurgii 177.
b) Chirurgów 1go rzędu i akuszerów 81.
c) Chirurgów 2go rzędu, dentystów i okulistów razem - - - - - - - 100.
d) Aptekarzy - - - - - - - 133.
e) Akuszerek - - - - - - - 238.

W ciągu upłynionych lat czterech wydano pozwoleń do praktyki dla doktorów - 14.
Chirurgów 1go i 2go rzędu - - 25.
Na założenie aptek - - - - 30.
Dzieci zaszczepionych ospą krowią:
W roku 1820 - - - - - - - 67,485.
— — 1821 - - - - - - - 72 545.
— — 1822 - - - - - - - 80 417.
— — 1823 - - - - - - - 84 550.

Sporządzono i podano do wykonania instrukcyą dla aptekarzy i materyalistów obeymującą przepisy i ostróżności w utrzymywaniu aptek potrzebne.

Poczta.

Przestrzeganie należnego porządku służby pocztowey, ponawianie istnieiących urządzeń lub rozwinięcie tychże dla zapobieżenia wszelkim nadużyciom, obeymują zakres czynności ogólnych przez dyrekcyą poczt wykonywanych.

W dalszym postępie mieyscowych uporządkowań, zakupiono, lub wystawiono nowych domów pocztowych dwadzieścia cztery. Stayni i wozowni pięć. Ogólna summa kosztów na to wyłożonych z funduszów pocztowych w przeciągu upłynionych lat czterech wynosi zł. 777,853.

Upowszechnione więcey odbywanie podróży powozami publicznemi, skłoniło dyrekcyą do przysposobienia nowych dyliżansów, wygodniey mieszczących podróżujące w nich osoby.

Zaprowadzono także na trakcie wrocławskim dodatkowe wozy kryte, dla przewożenia towarów kupieckich.

Ułatwienie związków handlowych lub administracyynych między obwodami a woiewódzkiemi miastami, było powodem do ustanowienia nowych kommunikacyy 12 i stacyy przeprzęgowych tyleż.

Dochody pocztowe w upłynionych czterech latach przyniosły zł. pol. 4,519 740, które na wydatki pocztowe i wyżey wytknięte przedmioty do ulepszenia służby ściągające się, użyte zostały.

Prócz tego przez obrachunek za transporta rządowe poczta oszczędziła wydatku Skarbowi zł. pol. 5 823 925 gr. 25⅔.

Z funduszu kaucyi od urzędników i oficyalistów pocztowych w gotowiźnie składanych, wypożyczono na procent zł. pol. 258,474 gr. 21.

Fundusz dla wysłużonych, pochodzący z 2⅔ od pensyi urzędników i oficyalistów pocztowych pobieranych, podobnież wypożyczony, wynosi zł. pol. 86,542. (*Dalszy ciąg nastąpi*).

TURCYA.

Stambuł dnia 25 maja.
(*z Dostrzegacza Austryackiego*).

Prócz dwoyga starszych dzieci Sułtana, zmarłych niedawno iedno po drugiem (20 kwietnia i 7 maja), umarła także na ospę dnia 20 b. m. Xiężniczka *Minira*. Z powodu tych strat tak dotkliwych dla W. Sułtana, nie było tą razą przy zaczęciu Bayramu, żadnych zabaw, ani uroczystości zwyczaynych.

Ogłoszone na dniu trzecim Bairamu promocye w wyższych urzędach krajowych i w wielkorządctwach prowincyi, były mało znaczące.

Baron *Mittilz*, mianowany nadzwyczaynym posłem i pełnomocnym Ministrem Króla Pruskiego przy W. Porcie; a dotychczasowy Konsul jeneralny hiszpański w Odessie, P. *Cassillo*, mianowany sprawuiącym interessa hiszpańskie; przybył on d. 21 do tuteyszey stolicy.

Od granic Tureckich d. 10 czerwca.
(*z Gazety Warszawskiey.*)

Rozeszła się w *Stambule* powszechna pogłoska, iż Grecy pod dowództwem Admirała *Miaulis* maiącego 28 okrętów, uderzyli z statkami palnemi na flottę Turecko-algierską i Egipską, stoiącą spokoynie na kotwicy w porcie *Modon*, i zniszczyli 1 fregatę, 5 okrętów woiennych i 35 statków przewozowych. Ogień dostał się do miasta *Modon* i zrządził ogromną szkodę.

Gazety Włoskie umieściły następujący raport Admirała *Miaulis* z *Kalamata* pod d. 13 maja: „Wczoray nad wieczorem przy pomyślnym wietrze uderzyliśmy na 20 okrętów flotty egipskiey, stoiących na kotwicy pod murami *Modon*, i 6ściu statkami palnemi udało nam się te wszystkie okręty zapalić. Między niemi były dwie fregaty, 3 korwety i 4 brygi, oraz 11 statków przewozowych. Gdy się to działo, część okrętów naszych trzymała w oddaleniu flottę egipską, która podobnież w tych okolicach krążyła. Ogień tak był gwałtowny i tak nagle się rozpostarł, iż przy mocnym wietrze od morza dostał się także do miasta *Modon*, które się 5 godzin paliło, a wciągu tego czasu słyszeliśmy wielki huk z miasta. Zdaie się, iż magazyn prochu wyleciał na powietrze.„

Listy z *Korfu* pod d. 30 maja donoszą o zdobyciu warowni *Navarino* przez *Ibrahima* Baszę. Inny list zawiera w tey mierze następujące szczegóły: Turcy zajęli skałę, która tworzy port. Chociaż Grecy dzielnie jey bronili, musieli iednak ustąpić przewyższaiącey liczbie nieprzyjaciela. Z obu stron wiele krwi przelano; turcy utracili 1500 ludzi, a Grecy 800, między któremi jest Vice-Admirał *Tetrioto*. Turcy stoją blisko *Arkadyi*; mieszkańcy uciekli, gdyż woysko tameczne nie odważa się spotkać z licznemi nieprzyjaciołmi.

Piszą z *Missolunghi*, iż *Omer Vrione* został uduszony w *Berat* z rozkazu Porty.

— *Dnia* 15. —

Andrzey Vokos Miaulis, Admirał Grecki, który w tegoroczney kampanii gra znowu tak świetną rolę, urodził się w *Negreponcie* z rodziców nizkiego stanu. Dano mu przydomek *Miaulis* od okrętu pewnego Turka w *Krecie*, który się tak nazywał. Z początku był ubogim szyprem; a czynności i odwadze swoiey w żegludze przy brzegach morskich winien zasadę szczęścia swego. Mimo krążących okrętów Algierskich, udawało mu się podczas ostatniey woyny przybywać do portów hiszpańskich i Francuzkich, przez co zyskał ogromne pieniądze. Wystawił pierwszy wielki okręt w *Idryi*; lecz płynąc do Portugulii rozbił się na morzu, i od razu utracił owoce mozolnych prac swoich, to jest, okręt i ładunek. Szczęście sprzyiało mu znowu, i powoli wynagrodziła się mu strata. Cnoty jego, jako obywatela i oyca dzieci, zjednały mu powszechny szacunek. Za wybuchnieniem rewolucyi zdawał się z początku chcieć bydź obojętnym widzem. Myślał nawet oddalić się z *Idryi*. Dokładnie jednak zważywszy stan ziomków swoich, i patrząc na postępowanie turków, poświęcił się sprawie oyczyzny, a przykład jego zachęcił innych. Z wielkiem męztwem łączy rzadką roztropność, która nie jest owocem wychowania i ukształcenia umysłu, lecz zdrowego jego rozumu i niezachwianey zimney krwi. Popisał się dawniey w dwóch bitwach morskich pod *Patras*, gdzie odniosł zwycięztwo. Po upadku *Chios*, gdy trwoga wszystkie wyspy ogarnęła, kierował szczęśliwie podstępem woiennym, który przeszłego kapitana Baszę o zgubę przyprawił. Podobnież latem roku 1824 przyłożył się niemało do zniweczenia zamiarów połączoney eskadry teraźnieyszego Kapitana Baszy, zdobywcy *Ipsary*, i Baszy Egiptu.

Rząd Grecki przebaczył uwięzionym od niejakiego czasu w *Idryi* buntownikom, pod warunkiem, aby niezwłócznie ruszyli przeciw Turkom.

Ibrahim Basza pomimo klęski na morzu, nie zaniechał jeszcze do d. 23 maja oblężenia twierdzy *Navarino*; Admirał *Miaulis* popłynął znowu d. 16 maja z swoiemi statkami palnemi na morze. W Dardanellach wsiądzie 5000 woyska azyatyckiego na statki, dla uderzenia na *Samos* i *Syra*.

Dowiaduiemy się z *Missolungi*, iż *Reszyd* basza cofnął się, i że Turków w Liwadyi zupełnie porażono.

ANGLIA.

Londyn dnia 17 czerwca.

(*z Gaz. Jour. de Francf.*).

Łatwo jest przypomnieć, że doktor *Francia* potrafił odnowić w *Paraguay* dawny rząd teokratyczny tego kraju, na którego czele sam stanął. Zamiarem jego było oddzielić swóy kray, a zatym więził wszystkich cudzoziemców przybyłych. Sławny uczony Franciszek *Bonpland*, towarzysz *Humbolta*, który w celu naukowym chciał *Paraguay* zwiedzić, jest jedną z ofiar tego systematu oddzielenia się. Odebrano wiadomości z *Buenos-Ayres* d. 5 kwietnia, podług których wszyscy poddani angielscy, uwięzieni oddawna w *Paraguay*, wypuszczeni zostali na wolność, na żądanie P. *Parish*, konsula jeneralnego angielskiego w *Buenos-Ayres*. Było ich 12stu, między któremi znaydowało się 5ciu negocyantów; inni byli rzemieślnicy. Jeden z nich był przez lat 9 zamknięty, inni 4, 5 lub 6 lat. Nie zostało więcey żadnego anglika w *Paraguay*. Rząd Wielkiey Brytanii nie przestał na dopomnieniu się o anglików, uwięzionych w *Paraguay* przez Dr. *Francia*; P. *Parish* uczynił krok bardzo śmiały do uwolnienia P. *Bonpland*, korrespondenta akademii nauk i pozbawionego wolności od lat 3ch. Ten znakomity wędrownik żyje w *Santa-Rosa*, zaymuje się leczeniem i z zapałem trudni się rzeczami historyi naturalney. Nie wolno mu, ani wyyść z *Paraguay*, ani mieć stosunkow z ludźmi mieszkającemi za granicami kraju doktora *Francia*. Listy odebrane przez P. *Humboldt* od granic *Paraguay* donoszą, że P. *Bonpland* założył browary wódczane we wsi *Santa Maria*. Doktor *Francia* nagradzając poniesione straty przez uwięzienie jego nadał mu ziemie. Zdaje się, że jedyną i prawdziwą przyczyną uwięzienia P. *Bonpland*, jest bojaźń, zmnieyszenia z czasem handlu herbaty w *Paraguay*, którey sławny naturalista zaprowadził uprawę na brzegach południowych rzeki *Parana*.

Gazeta *Journal de St Petersbourg* umieściła z opisania podróży do Ameryki południowey przez P. *Caldeleugh* następujące szczegóły o Dr. *Francia*, dyktatorze *Paraguay*: „Systemat odosobnienia się, w którym ten nadzwyczayny człowiek utrzymuje sobie podległych, jest bardziey a niżeliby mniemano stosownym do pojęcia i uczuć hiszpanów w *Paraguay*, których jest liczba 200,000; tymbardziey podoba się on 300,000 indyanom, składającym resztę ludności. Jest nawet rzeczą podobną, że tego systematu trzymałby się naród w przypadku śmierci tego naczelnika. Jednakże niektóre umysły burzliwsze od ogułu potrafiły wmówić, że Paraguanie „oswobodzeni od jarzma hiszpanów, powinniby mieć reprezentancyą narodową.“ Dr. udał, że myśl tę pochwala. Sam chcę, rzekł on, ażeby Paraguanie mieli zgromadzenie okazalsze aniżeli inny jaki naród. Zatym zwołał tysiąc reprezentantów; to zapewnie połowa, a może część trzecia mieszkańców umiejących czytać; składa przed niemi papiery, tyczące się rządów jego, udziela im projekta do prawa, zadaje im roboty na kilka miesięcy. Lecz w kilka dni mieszkańcy obeyrzeli się, że pobyt w mieście *Wniebowstąpienia* coś im kosztuje, i że nie mogą prosić o wyznaczenie im pensyi: ponieważ dyktator rządzi sam *bezpłatnie*. Żądają powrócić do siebie i proszą *Francia*, ażeby nadal sprawował sam jeden interessa. Dyktator okazuje niby gniew, a przy zamknięciu posiedzenia kończy daniem zgromadzeniu swojego zezwolenia: „Ale przy odjeździe, rzekł do nich: „Czuwaycie, ażeby nie wszczęło się zamieszanie w waszych kantonach: gdyż zmuszony będę zwołać was na posiedzenie *sześciomiesięczne*.

Jenerał *Buenos-Ayreski*, nazwiskiem *Belgrano*, wywodzący swóy ród od Inkasów, przedsięwziął podbić *Paraguay*. Przebył on lasy bez przeszkody, nie widząc nigdzie nieprzyjaciela; mniema, że podobnież dostanie się do stolicy; aż jednego wieczora znagła widzi tysiące ogniów gorejących opodal na około swojego obozu; widzi siebie opasanym od ludu uzbrojonego, którego nie może, ani doścignąć, ani nawet we dnie dostrzedz. Postrzega, że mu wszystkie środki są odjęte. Wieczorem łańcuch ogniow znowu się ukazuje na około niego; *Francia* każe mu powiedzieć: „Jesteś opasany, pozwalam ci wyyśdź; ale strzeż się powracać.“ *Belgrano* wnet oddalił się i wyszedł z kraju, statecznie będąc otoczony od swego konwoju niewidzialnego.“

— *Dnia* 21. —

(*z Gazety Warszawskiey*).

Dnia 18 b. m. w rocznicę bitwy pod *Waterloo*, Xiążę *Wellington* dał wielki obiad. Między kosztownemi sprzętami, był także na stole serwis, któr wspomniony Xiążę otrzymał w podarunku od Króla Jmci Pruskiego.

Monarcha nasz ma dnia 8 przyszłego miesiąca osobiście odroczyć obrady parlamentu.

Kapitan okrętu płynącego z *Zante* do *Gibraltaru* oświadczył, iż o 10 mil od *Alikantu* spotkał eskadrę algierską, złożoną z 5 fregat, 2 brygów i 2 galiot. Wypłynęła ona przed 3ma miesiącami z *Algieru* do archipelagu, a teraz powraca.

FRANCYA.

Paryż dnia 21 czerwca.

(*z Gazety Warszawskiey*).

Dnia 18 b. m. dał Król Jmć wysłuchanie pożegnania jenerałowi *Zastrow* nadzwyczaynemu posłowi Pruskiemu, i Panu *Jerzemu Nayler*, jednemu z pełnomocników Króla Jmci Angielskiego do podania Monarsze naszemu orderu *Podwiązki*. Nazajutrz była zabawa wieczorna u Króla Jmci. O godzinie 8mey posłowie zagraniczni udali się do przeznaczoney dla nich sali. Monarcha i *Delfin* usiedli do gry z Królem Jmcią Wirtemberskim, Nuncyuszem Apostolskim i Xiężną *Rohan*. Późniey przechadzał się Król po innych salach, rozmawiał z obecnemi tam znakomitemi osobami, i o godzinie 11tey wrócił do pokojów swoich.

Arcy-Biskup Paryzki w podróży swojey do Włoch, miał przypadek o kilka mil od tuteyszey stolicy. Złamała się oś u pojazdu, a mocne uderzenie sprawiło, iż znowu pokazał się kaszel z pluciem krwi, na który wspomniony Arcy-Biskup choruje, i dla poratowania zdrowia jedzie do Włoch.

Jeden z tuteyszych Dzienników twierdzi, iż woysko Austryackie jeszcze dwa lata stać będzie w kraju Neapolitańskim.

HISZPANIJA.

Madryt dnia 9 czerwca.

(*z Gazety Warszawskiey.*)

Ministrowie spraw zagranicznych i morski mieli podać Królowi Jmci pismo, żądając oddalenia z urzędu Jenerała *Aymeric*, ministra woyny i Pana *Carbajal*, jeneralnego kapitana *Madrytu*, z powodu, iż postępowanie ich nie zgadza się z potrzebném umiarkowaniem. Pismo to zwróciło na siebie szczególną uwagę Monarchy, który jednak nic jeszcze w tey mierze nie postanowił i bydź może, iż oba ministrowie, którzy rzeczone pismo podali, utracą urzędy.

Rada Kastyliyska nie przyjęła dotąd podanego jey przez ministrów projektu względem przymuszoney pożyczki, a gdy wyprawa do *Hawanny* wymaga ostatniego wysilenia, zdaje się więc, iż nic będzie można obeyść się bez tego środka.

NIEMCY.

Od brzegów Menu dnia 21 czerwca.
(z Gazety Warszawskiey).

Gazeta pod napisem *Merkury Szwabski* zawiera, co następuje: „Oyciec S. *Leon XII* wydał d. 19 grudnia r. z. *Breve*, upoważniające Arcy-Biskupów i Biskupów w Bawaryi przez ciąg ich życia, aby potwierdzali mianowania przez Króla Jmci i Kapituły Katedralne, bez udawania się w tey mierze do *Rzymu*. Prorogatywa ta służy tylko teraźnieyszym Arcy-Biskupom i Biskupom, a następcy ich powinni prosić Stolicy Apostolskiey o jey ponowienie.„

W Wielkiém Xięztwie Hesko-Darmstadzkiém wydano urządzenie, iż sądy wyrokując w sprawach kontrawencyynych, gdy uwalniają oskarżonych, nie powinny skazywać donosicieli na zapłacenie kosztów, lecz przy uwolnieniu oskarżonych od kary kosztów, widząc bezzasadne doniesienie, odesłać akta do właściwey władzy dla pociągnienia donosiciela do odpowiedzialności i ukarania.

PRUSSY.

Berlin dnia 28 czerwca.
(z Gazety Warszawskiey).

Król Jmć, przychylając się do prośby Ministra stanu *Klewiz*, uwolnił go od kierunku ministeryum przychodów, i poruczył mu kierunek administracyi prowincyi Saskiey; Ministeryum zaś przychodów dał dotychczasowemu naczelnemu prezesowi prowincyi Saskiey Panu *Motz*, który został mianowany ministrem stanu.

Po zniesieniu ministeryum handlu, Hrabia *Bülow*, minister stanu, otrzymał kierunek administracyi prowincyi Szląskiey.

Dnia 18 b. m. w rocznicę bitwy pod *Belle-Alliance*, Król Jmć ustanowił nowy *order zasługi woyskowey*, dla wszystkich oficerów i żołnierzy, którzy walczyli w latach 1813, 1814 i 1815. Jest to krzyż złoty z koroną na błękitney wstążce. Każdy woyskowy służący zaszczytnie przez lat 25 otrzyma także ozdobę honorową 1wszey klassy; inne klassy są przeznaczone dla służących w woysku przez lat 21, 15 i 9.

Xiążę Pruski *Wilhelm*, syn Króla Jmci, wyjechał do *Teplitz*.

Gazeta Królewiecka z d. 18 m. b. użala się na oziębłość, jaką obywatele tameczni przy wyborze reprezentantów miasta okazali, albowiem pomiędzy 3897 obywateli, mających prawo obierania, zebrało się tylko 1318.

NIDERLANDY.

Bruxella dnia 19 czerwca.
(z Gazety Warszawskiey).

W ratuszu tuteyszym czynią przysposobienia do uczty, która dana będzie z powodu ślubu Xiążęcia *Fryderyka* z Królewną Pruską *Ludwiką*.

Król wysp Sandwichskich odprawił nie dawno nieszczęśliwą podróż do Anglii, a do *Bruxelli* wkrótce przybędzie inna rodzina Królewska, która kilku dzikiemi pokoleniami włada w Brezylii. Rodzina ta składa się z Króla, Królowey i Xiążęcia, których Xiążę Neuwiedzki *Maxymilian* poznał odbywając podróż w głębi Brezylii. Król nazywa się *Acdola* i jest naczelnikiem Purysów; Królowa rządziła dawniey Bulikudami, którzy wojowali z Purysami; *Acdola* zwyciężył jey męża, który poległ w bitwie, a potém wziął ją za małżonkę.

WYSPY JOŃSKIE.

Korfu dnia 27 maja
(z Gazety Börsen Halle.)
(List pisany do Francyi.)

Już Grecy mogli siebie wszędzie uważać za zwycięzców, gdy dnia 19go b. m. oddział floty, pod dowództwem *Topal*-baszy, wysadził pod *Navarino* 2,000 lekkiey jazdy, 1,500 janczarów i 8,000 azyatów. Dowódzca zdobył weyscie, wpadł do portu *Pylos* (*Navarin*) i zwycięztwo stało się wątpliwem. Oblężeni ze zbliżającem się niebezpieczeństwem wywiesili białą chorągiew; nie dla kapitulowania; gdyż wszyscy postanowili umrzeć; ale jako umówione z Grekami hasło. Wnet barbarzyńcy, oczekujący parlamentarza, zostali attakowani z lądu i morza: *Miaulis* przedarł się do portu i spalił okręty *Topal*-Baszy; woysko lądowe pobiło i rozproszyło jazdę, azyatów i janczarów, a tak podwóyne zwycięztwo obwieściło tryumf Krzyża. To się zdarzyło dnia 19 maja w dzień Wniebowstąpienia podług greckiego kalendarza; pewni jesteśmy wypadku, lubo pojedynczych szczegółów nie wiemy, które wkrótce będą ogłoszone.

WŁOCHY.

Od granic włoskich dnia 17 czerwca.
(z Gazety Warszawskiey).

Wychodząca w *Rzymie* Gazeta *Diario di Roma*, zapewnia na mocy listu odebranego z *Trycstu*, iż Turcy zdobyli d. 12 maja warownie *Navarino*. Rzeź miała bydź okropna; Grecy za przykładem *Ipsary* zagrzebali się w gruzach twierdzy swojey i wysadzili ją na powietrze. Dodają, iż wypadek ten nie podpada wątpliwości, lecz szczegóły jego nie są jeszcze wiadome.

Przed niejakim czasem wrócił do *Rzymu* Kardynał *Rivarola* ze swojey legacyi w *Rawennie*, w celu, jak mówią, podania Oycu ś. aktow processu wielu osób obwinionych o należenie do tajemnych towarzystw. Zdaie się, iż będą naprzód skazane, a potem ułaskawione przez Oyca ś.

Rząd Neapolitański mianował Hrabiego *Luchesi Palli de Campo Franco* swoim jeneralnym Konsulem w *Washingtonie*. Pierwszy to raz dopiero wspomniony Rząd mieć będzie Ajenta swego w Ameryce.

Xiężna *Paulina Borghese*, z domu *Bonaparte*, umarła d. 9 b. m. we *Florencyi* na suchoty. Zwłoki jey wywieziono do *Rzymu*, gdzie będą pochowane w grobie rodzinnym.

Nowe dzieła polskie.

Mendog Król Litewski, romans przez J. G. S. napisany. Wilno w drukarni A. Marcinowskiego 1825 r. Cena kop. sr. . . . . 50.
Na Papierze lepszym . . . . 55.

Sposób klassyfikowania gruntów. W Wilnie w drukarni A. Marcinowskiego 1825 roku. Cena kop. 20.

Pamiętnik o sile ludzkiey, czyli wypadki z wielu doświadczeń, wykonanych w celu oznaczenia ilości działania, jakiey ludzie mogą dostarczyć w czasie dzienney pracy, używając rozmaitym sposobem sił swoich. Napisany pofrancuzku przez P. Coulomb. W Wilnie w drukarni A. Marcinowskiego 1825 roku. Cena kop. 20.

Kurs wileński na assygnaty od dnia 30 czerwca rubel srebrny 3 rub. 71 k., czer. zł. nowy 11 r. 95 k., stary 11 rub. 70 k., imperyał 37 r. 10 kop.

	Czas obserwacyi.	*Wysokość Barom.*	*Wys. Ther. Réau.*	*Wiatry.*	*Odmiana w powiet.*
Obserwacye meteorologiczne.	d. 30 godz. 2½ wieczor	27 cal. 9,4 lin.	+ 20 stopni.	Półn. Zach.	Pogoda.
	d. 1 godz. 5 z rana	27 — 10,1 —	+ 11 — —	Półn. Zach.	Pogoda.

Pozwolono drukować. Z polecenia JW. Wojennego Litewskiego Gubernatora
Andrzey Bucharski Rzeczywisty Radca Stanu i Kawaler.

w Drukarni Redakcyi.

DODATEK DO GAZETY KURYERA LITEWSKIEGO N. 76.

Wilno dnia 1 Lipca v. s. 1825 Roku.

1. Niżey podpisany wybywszy prawem wieczystym kamienicę swoją w mieście Wilnie na Rudnickiey ulicy pod N. 291 i 292 położoną WJPanu Markowi Szpakowskiemu kupcowi 3ciey gildy, zawiadamia mogących mieć jakiekolwiek tylo sprawiedliwe pretensiów stosunki do nizey podpisanego, aby się raczyli jawić do terminu ś. Michała upływającego roku, dla uzyskania satysfakcyi, która bez żadney zwłoki załatwioną zostanie 1825 junii 30 d.

Maciey Pawłowski.

Takową awizacyą Redakcya do druku przyjąć może Karol Hurtig R. M. W.

Ogłoszenie do Francuzów Emigrantów, spadkobierców Emigrantów, wyrokiem skazanych, z kraju wywołanych, i do wierzycieli, mających prawo do wynagrodzenia tysiąca milionów.

Otrzymując codzień listy od PP. Emigrantów, zasięgających u nas rady, względem osób, którym powierzyć mają swe interesa w Paryżu, i nie będąc w stanie odpowiadania na wszystkie listy, sądzimy dopełnić aktu sprawiedliwości i uczynić przysługę nieszczęśliwym ofiarom rewolucyi, przypominając im, iż żaden zakład nie jest bardziey godnym ich szacunku i zaufania, jak Towarzystwo na obronę prawą interessów prawnych pod kierunkiem Vice Hrabiego *Batherel* utworzone od r. 1821, a teraz mające swą lokacyą na ulicy *Choiseul*, pod N. 8. Jego poprzednicy, jego skład, jego nieinteresowność, wszystko je zaleca PP. Emigrantom.

Podpisano Hrabia de *Montbron*, deputowany departamentu *la Haute Vienne*; *Leroux du Chatelet* deputowany depart. *du Pas de Calais*; *Clausel de Cousergues* deputowany depart. *de l'Aveyron*; Kawaler *Dumarche*, deputowany depart. *de l'Ain*; *Jenerał de la Fruglayé* deput. depart. *du Finisterre*; *Crignon d'Auzouer*, deputowany depart. *du Loiret*; Hrabia *de la Latour Dupin* deputowany depart. *de Sein et Marne*; *Chabon de Solilhac*, deputowany depart. *de la Haute Loire*; *Renaud* deputowany depart. *du Morbihan*; *Ducasse de Horgues*, deputowany depart. *des Hautes Pyrenées*; *Paul de Chateaudouble* deputowany depart. *du Var*; *Creuze*, deputowany depart. *de la Vienne*; *Lardemelle* deputowany *de la Moselle*; Margrabia *de Laurancie*, deputowany depart. *de la Charente*; Hrabia *de Montbriant*, deputowany depart. *de l'Ain*; *de Longuere*, deput. depart. *du Loiret*; Vice Hrabia *Montbrun* deput. depart. *du Pas de Calais*; *de Chievres* deput. depart. *de la Charente* dolney; Hr. *Manbert de Sesmaisons*, deput. depart. dolney *Loary*; *Serpillon*, deput. depart. *Sekwany* i *Loary*; Hr. *de Valon* deput. depart. *de la Corréze*; Margrabia *de Pracomtal* deput. depart. *de la Nievre*; Baron *Bacot de Romans*, deput. depart. *d'Indre et Loire*; Kawaler *Legonidec* deput. depart. *de l'Orne*; Vice Hr. *Dutertré*, deput. depart. *du Pas-le Calais*; *Fournas* deput. depart. *de la Loire*; *Hennessy*, deput. depart. *de la Charente*.

Emigranci albo wierzyciele emigrantów, żądający pomocy Towarzystwa, na ulicy *Choiseul* N. 8 w Paryżu, udadzą się do PP. Wöhrmann i syna w Rydze; iednakże koniecznym jest warunkiem do uzyskania należności przysłać tytuł oryginalny, gdyż kopia prawnie, stwierdzona nie będzie przyjętą, podług przepisow nie dawno ogłoszonych.

Avis aux Emigrés Français, aux héritiers d'Emigrés, de Condamnés, de Déportés, et aux Créanciers des ayant droit á l'indemnité d'un milliard.

Recevant chaque jour une infinité de lettres de Mrs les émigrés, qui nous demandent des conseils sur les personnes, qu'ils doivent á Paris charger de leurs intérets, et étant dans l'impossibilité de repondre á toutes ces lettres, nous croyons á la fois remplir un acte de justice et rendre service aux malheureuses victimes de la revolution en leur rapellant, qu'aucun établissement n'est plus digne de leur estime et de leur confiance que l'Association pour la defense légale des intérets légitimes, dirigée par M. le Vicomte de Bothérel fondée de puis 1821 et actuellement établie rue de Choiseul N. 8. Ses antécedens, sa composition, son désintéressement, toute la recommande à Mrs les émigrés.

Signé, le comte de Montbron, deputé de la Haut-Vienne; Leroux du Châtelet, deputé du Pase de-Calais; Clausel de Coussergues, deputé de l'Aveyron; le chevalier Dumarche, deputé de l'Ain; le géneral de la Fruglayé, deputé du Finistére; Crignon- d'Auzouer deputé du Loiret; le comte de Latour-Dupin, deputè de Seine-et-Marne; Chabon de Solilhac, deputé de la Haute-Loire; Rénaud, deputé du Morbihan; Ducasse de Horgues, deputé des Hautes Pyrénèes; Paul de Châteaudouble, deputé du Var; Creuzé, deputé de la Vienne; Lardemelle, deputé de la Moselle; le Marquis de Laurencie, deputé de la Charente; le Comte de Montbrian, deputè de l'Ain; Delonguére, deputé du Loiret; le Vicomte de Montbrun, deputé du Pas-de-Calais; de Chievres, deputé de la Charente-Inferieure; le Comte Maubert de Sesmaisons, deputé de la Loire-Inferieure; Serpillon, deputé de Saone-et-Loire; le Comte de Valon, deputé de la Corréze; le Marquis de Pracomtal, deputé de la Niévre; le Baron Bacot de Romans, deputé d'Indre-et-Loire; le chevalier Legonidec, deputé de l'Orne; le vicomte Dutertre, deputé du Pas-de-Calais; Fournas, deputé de la Loire; Hennessy, deputé de la Charente.

Les Emigrés, ou les créanciers d'Emigrés, qui désirent à se servir du ministére de l'Association, rue de Choiseul N. 8 á Paris, auront à s'addresser a Messieurs Wöhrmann et Fils de Riga; il est pourtant indispensable, ou il s'agira du recouvrement d'une créance, d'envoyer le titre original, comme une copie legalisée ne peut pas être admise, selon les instructions, qu'on vient de donner nouvellement.

Wyprzedaż.

2. W Komitecie Budowniczym na erekcyą pałacu Cesarskiego w Wilnie ustanowionym, znayduią się do wyprzedania różne stare rzeczy to jest: żelastwo, blacha, kraty, drzwi i okna, życzący więc nabyć rzeczone artykuła o-

głowie lub w części, zechcą jawić się na termin d. 10 lipca terazn. roku do Komitetu Budowniczego. Datt. 1825 r. mca czerwca 27 dnia.
Prezydent Jan Marcinkiewicz Żaba.
Sekretarz Komitetu Jan Kanty Krusiński.

Jan Torman zegarmistrz wędrujący za Ryskim płakatnym paszportem z dobr Rogowa w powiecie Wiłkomierskim gubernii Wileńskiey leżących, a do dziedzictwa JW. Józefa Straszewicza Marszałka Upitskiego należnych, uciekł znaczną w dniu 18 junii teraznieyszego roku dopełniwszy kradzież w zegarkach złotych, srebrnych i grabkach stołowych.

Jego przymioty i ubior.

Urody mieć może arszynow 2 wiersz. 5; twarzy okrągłey bladey, włosow nieco świałych, krótko ostrzyżonych, oczu błękitnych, bez bakambardow i wąsow.

Ma do ubrania się: kurtkę iedną szaraczkową sukienną, kołnierz kunami okładany, a u spodu czarnemi kraiowemi barankami podszytą, drugą kurtkę rypsu szaraczkowego swiatłego z czarnym kołnierzem plisowym i spodnie rypsowe takież. Płaszcz sukienny nie nowy koloru ciemno-bronzowego, kamizelki dwie: iedna żółta a druga czerwona obie w paski; mówi po polsku z niemiecka, i umie dyalekt niemiecki oraz Rossyyski.

Kradzione zegarki i grabki.

Kieszonkowy złoty, mały, gładki, z liczbą kościelną; 2gi złoty płaski a ze spodu z osobkami dwóma na emalii pod szkłem i na cyferblacie liczba łacinska; 3ci złoty repetier w dzwonek bijący; czwarty złoty także niewielki, koperta rysowana, cyferblat z liczbą kościelną. Srebrnych z dwóma kopertami 2, ieden z tych z regestrem dni — pozłacany 1 z krytą kopertą, oraz zegar podróżny na nóżkach z ekcytarzem ośmiokątowy z dzwonkiem.

Grabkow stołowych srebrnych sztuk 20, z tych 19 nowey formy z napisem (Hah 12 Han) a ieden grabek staroświeckiey roboty ze znakiem herbu Odrowąża.

Dalsze wzięte do reparacyi z ustronia zegarki i iednoczasowie zabrane tu się nieposzczególniają.

Wyiechał na koniu szerści światło-gniadey mierney rośliny. Kto takowego poymie zbiega i dostawi do rzeczonych dobr Rogowa lub przynaymniey do władzy policyyney naybliższey, przyzwoitą otrzyma nagrodę.

Roku 1825 junii 27 dnia Takowe ogłoszenie Redakcya Wilenska w Kuryerze Litewskim zamieścić może, swiadczę Sądu Niższego Ziem. Wilen. Assesor Sperski.

---

2. Bawiący od niejakiego czasu w mieście tuteyszem Optyk JP. Józef Lexi, szczególnieyszą Publiczności całey uzyskał pochwałę. Kosmorama jego, czyli Widoki Swiata, z natury kopijowane, w całey swietności oku ciekawego widza ukazujące się, przynoszą rzetelny zaszczyt temu artyście; nigdy ieszcze ten rodzay optycznych widowisk w stronach naszych w tak wysokim stopniu doskonałości widzianym nie był, wszystko bowiem cokolwiek tylko do naśladowania piękney natury trudna malowania podaie sztuka, nie jest zaniedbanym: dokładny we wszystkich częściach rysunek, znajomość swiatło-cieniów, koloryt, i gruntowne zastosowanie prawideł Optyki, czynią te widoki prawdziwie czarującemi; omamienie jakiego doznaje patrzący, znaydując się niejako w środku obranego przez malarza przedmiotu, jest naylepszą pochwałą artysty. Pierwsza expozycya obeymująca w sobie, obraz historyczny taiemnego Sądu feodalnych czasow, obrzędu ślubnego w kaplicy, widokow miast Londynu, Warszawy, Drezna, Frankfortu nad Menem, Łazienek Królewskich, Domu Inwalidow w Paryżu, grobu Wilanda, i wybuchającego Wezuwiuszu, przyiemną Publiczności nastręczając zabawę, sprawiedliwe znawcow zyskała pochwały.

---

2. Dla Uniwersytetu Wileńskiego potrzeba drzewa opałowego w długości polana od 11 wierszków, sążni trzyarszynowych 1780 to jest: 1270 sążni sosnowego i 510 sążni olszowego lub brzozowego oraz kłodami kop 8. Na dostarczenie takowego drzewa odbywać się będzie w Rządzie Uniwersytetu publiczna licytacya w dniach 3, 7 i 8 lipca miesiąca następującego o godzinie 4 po południu. Każdy przeto, ktoby miał zapas drew zdrowych i suchych i chciał należeć do takowey licytacyi, ma się stawić w kancellaryi Uniwersytetu w terminach wyżey oznaczonych i przeyrzeć warunki do kontraktu.

Sekretarz Norbert Jurgiewicz.

E x d y w i z y a.

3. Roku 1825 mca maja 22 dnia. Na skutek Remissy Sądu Głównego 2go Departamentu gubernii Biało-Rusko-Witebskiey 1824 roku augusta 27 dnia nastałey, determinującey Taxę Exdywizyą majętności Zerczewicz z attynencyami Witebskiey gubernii w Lepelskim powiecie W. Aloizego Żaby Porucznika woysk Rossyyskich, Sąd Taxatorsko-Exdywizorski w dniu dzisieyszym w pełnym komplecie przybywszy do majętności Zerczewicz, czynność pierwszo-zjazdową, stosownie do prawideł sobie danych dopełniwszy, termin ostateczny zjazdu do teyże majętności Zerczewicz na dzień pierwszy mca septembra teraźnieyszego 1825 roku u determinował, o którym ażeby wszystkie interessowane strony do tego konkursu wiedziały i na ony ze wszelką gotowością stawiły się przez trzykrotną awizacyą Kuryera Litewskiego zawiadomić postanawia.

Michał Wasilewski Prezydujący Exdy
Pius Szulakiewicz Sędzia Exdywizor
Michał Łapicki Pisarz Ziemski powi
Wileyskiego Exdywiz.

---

3. Od Izby Skarbowey Litewsko-Grodzieńskiey. Jeżeliby kto życzył bydź uplacowanym na wakans Brzeskiego Powiatowego Skarbnego ma się więc stawić do Izby Skarbowey Grodzieńskiey z dostateczną kaucyą na 300 dus płci mężkiey skaskami zajętych, nieobarczonych żadnemi długami i obok tego z dowodami o konduicie, zdolności i szlacheckiey rodowitości

Kaznaczey Gubernski Zacha.
Kollegialny Sekretarz J. Hrynkiewicz.
Kollegialny Registrator A. Hilsenitz.

---

2. Wyjeżdża za granicę do Krolestwa Pruskiego do miasta Sztetina Wileński Obywatel mayster kunsztu kowalskiego Frydrych Rudolf na rok jeden w celu widzenia się z familią swoją, i załatwienia interesów.